

Bild av delat Sverige i rapport om småföretag

FOTO: TINA STAFREN

Bilden av ett delat Sverige träder fram i den rapport om småföretagandets villkor i gles- och landsbygder som Glesbygdsverket presenterade i maj.

Företagare på landsbygden i norr har större problem än företagare på landsbygden i söder. Förutsättningarna för företagande beror mer på tillgänglighet till olika marknader än på skillnader i täthet mellan landsbygder och tätorter. Denna tudelning mellan nord och syd var också en av de frågor som diskuterades då rapporten presenterades på ett seminarium i augusti.

FOTO: MIKAEL LINDAU

Glesbygdsverket rapport "Småföretagandets villkor i gles- och landsbygder" presenterades på ett seminarium på Arlanda.

– Svårigheter med kapital, avståndet till marknader, myndigheters attityder, tillgång till arbetskraft och höga kostnader för gods- och persontransporter är tillväxthinder som företagare i norra Sverige ofta nämner i de intervjuer som ingår i rapporten, säger Inez Backlund, projektledare för rapporten. De nämns inte lika ofta av småföretagare i södra delarna av landet.

FLER FÖRETAG PÅ LANDET

Studien genomfördes på uppdrag av regeringen och visar att företagsamheten på den svenska landsbygden finns inom ett spektrum av verksamheter som skiljer sig mellan regionerna. Företagsfrekvensen på landsbygden är högre än i tätorterna. I utpräglade landsbygdsområden kan nyföretagandet vara som störst även om företagen är små och kan ha karaktären av levebrödsföretag.

– Att det finns många småföretag i en bygd kan vara ett tecken på att arbetsmarknaden inte erbjuder så många andra möjligheter än att bli egen företagare. Men det kan lika väl i en annan bygd indikera att platsen är mycket livaktig och att där finns en stor kreativitet, säger

Henrik Bengtsson som står för den statistiska delen av rapporten. Just detta är ett område som vi skulle vilja studera vidare.

Ett annat område som ytterligare behöver belysas är samarbetets betydelse för de små landsbygdsföretagens tillväxt.

SVÅRT MED KAPITAL

Några andra slutsatser i rapporten:

- Det behövs nya former av kapitalförsörjning för små företag.
- Ytterligare nedsättning av sociala avgifter i stödområden kan övervägas.
- Tillväxt kan se ut på olika sätt. Att växa genom samarbete tycks vara en strategi som passar gles- och landsbygders företag bättre än att enbart växa själva.
- Det behövs ett mer flexibelt och efterfrågestyrt utbildningssystem.
- Företagsklimat och samarbete mellan statliga och kommunala näringslivsaktörer kan behöva förbättras.

Rapporten kan beställas eller laddas ner på www.glesbygdsverket.se. Där finns också en dokumentation av seminariet.

Statlig hjälp för planering av vindkraft

Kommuner som har goda förutsättningar för att producera vindkraft, men som har svårt att få råd med den kostsamma översiktsplanering som måste till kan få ekonomiskt stöd för denna.

Boverket har nämligen fått i uppdrag av regeringen att ge förslag till hur ett planeringsstöd för vindkraft kan utformas.

– Det här kan betyda att små kommuner kan styra vindkraftutbyggnaden så att den inte skadar utan i stället ger lokal nytta, säger Harry Westermark, utredare på Glesbygdsverket. Glesbygdsverket har vid flera tillfällen lämnat förslag till regeringen om ett stöd till översiktsplaneringen i glesbygdskommuner som har många riksintressen.

Leadermetoden kan tillämpas i hela landet

Leadermetoden gör det möjligt för invånare och företag på landsbygden att arbeta med lokal landsbygdsutveckling tillsammans med den offentliga sektorn.

I det nya landsbygdsprogrammet, som presenterades i somras, tilldelas Axel 4-Leader cirka 340 miljoner kronor per år. Det är en ökning med cirka 200 miljoner per år jämfört med dagens program. Syftet med Axel 4 är att främja lokal förankring, inflytande och samarbete, och ska fungera som stöd för att bidra till målen inom de tre övriga axlarna. Leadermetoden ska därför under nästa programperiod kunna tillämpas i hela landet.

Läs mer om leadermetoden i broschyren "Vart leder Leader" som går att beställa eller ladda ner på www.glesbygdsverket.se.

Lättläst på webbplatsen

Glesbygdsverket har en ny avdelning på webbplatsen som är lättläst. Många tycker att det är svårt att läsa. Undersökningar visar att en av fyra vuxna i Sverige kan behöva texter som är lätta att läsa.

Varför lättläst?

Vi ska göra det enklare för personer som har svårt att läsa att få information om Glesbygdsverket och hur vi arbetar.

Även personer med funktionshinder ska kunna använda vår webbplats.

Vad är lättläst?

En lättläst text är skriven med vanliga och vardagliga ord som de flesta människor kan förstå. Meningarna är ofta korta. Språket är klart och enkelt. Ovanliga ord förklaras. Bildspråk och liknelser kan vara svåra att förstå för en ovan läsare och bör därför undvikas.

Fram- och baksidor med irländsk tillväxt

Irland är ett land som dragit stor nytta av strukturfondspengarna från EU. Den ekonomiska tillväxten är hög och näringslivet blomstrar, i många fall även utanför de stora städerna.

Men myntet har också en baksida, med bland annat en hög belastning på miljön. Och de bostäder som breder ut sig på landsbygden följer långt ifrån alltid myndigheternas rekommendationer om en god planering.

Det är några av de slutsatser som Glesbygdsverket kan dra efter en studieresa till Irland i början av september. Resan var ett led i verkets arbete med metod- och kunskapsstöd till länen, och ett tiotal personer från olika delar av Sverige följde med för att utbyta kunskap och erfarenheter med irländska kollegor.

– Man kan bli imponerad av deras strategier för att sprida tillväxten från enbart Dublin till andra städer och även mindre samhällen och landsbygden, menar Ulf Tynelius, en av researrangörerna.

– De var också väldigt tydliga med

Under studieresan gjordes bland annat ett besök hos en lokal utvecklingsgrupp, som stöds av Ballyhoura Development, ett Leaderdistrikt.

vilka problem som regionförstoring medför, bland annat i form av miljöbelastning, men också sociala effekter på folks vardag med intensiva arbetsdagar och långa restider som kanske inte alltid går så bra ihop med familjelivet.

Nya upphandlingsregler sämre för småföretag

Upphandlingsutredningen lämnar ett antal förslag som negativt kan komma att påverka småföretagens förutsättningar att delta i offentliga upphandlingar. Det skriver Glesbygdsverket i ett

remissyttrande och menar att regelverket bör vara så enkelt som möjligt att tillämpa för att säkra en väl fungerande konkurrens. Läs hela yttrandet på www.glesbygdsverket.se.

FOTO: ANDERS ALM

Den barnlösa byn ställs ut i Paris

Under tio år har Svenska fotografers förbund delat ut pris för "Bästa fotobok". I november ställer de ut alla böcker som nominerats till priset på Centre Culturel Suedoise i Paris. Bland böckerna finns Glesbygdsverkets *Den barnlösa byn – bland ungarlar, änkor och annat folk i Vettasjärvi* som blev nominerad 1996.

Utställningen ingår i den stora fotosatsningen "Mois de la Photo" och pågår till januari 2007.

Kerstin Wallin, Glesbygdsvirket, delar ut priset Årets Leader till Utveckla Östervåla, Leader+ Nedre Dalälven.

FOTO: ÅKE CLASON

Lunchätare blev Årets Leader

Utmärkelsen Årets Leader 2005 gick till projektet Utveckla Östervåla inom Leader+ Nedre Dalälven. Glesbygdsvirkets generaldirektör Kerstin Wallin delade ut priset under det seminarium om leaderarbetet som hölls under Al-medalsveckan.

Det samarbete mellan företagen i Östervåla som fanns sedan tidigare för att skapa utveckling och tillväxt fick en kraftig skjuts framåt i och med det leaderprojekt som nu belönats. Det för leaderarbetet typiska samarbetet mellan ideell, privat och offentlig sektor har här visat sig mycket lyckosamt.

LUNCHMÖTEN

Vad gör man då? Ja, en arbetsmetod är de företagsluncher man håller en gång i månaden, vilka har utvecklats till en konstant mötesplats.

Glesbygdsvirket flyttar – blir sambo med Nutek

Från och med oktober finns Glesbygdsvirket i nya lokaler. Flytten går från centrala Östersund till Fyrvalla, ett område som tidigare tillhörde Arméns Tekniska Skola.

Grannarna blir Nutek, som flyttar ett antal tjänster till Östersund inom området strukturfonder och regionala tillväxtprogram. Nuteks flytt är del av det beslut om omlokalisering av statlig verksamhet som regeringen tog i samband med försvarsnedläggningen.

De båda myndigheterna samverkar redan en hel del, och blir nu inte bara grannar utan kommer även att dela vissa administrativa tjänster. Glesbygdsvirket och Nutek kommer att dela på vaktmästeri, tryckeritjänster, IT-tjänster och växel/reception.

– Ett annat exempel på den kreativitet som finns i bygden är att man bjöd in alla fritidshusägare i trakten för att höra hur man kunde underlätta för dem, berättar Hans-Olof Stålgren på Svenska Nätverket för Leader+. Under det mötet väcktes ett förslag om att de fritidsboende skulle kunna få nyttja tvättstugorna i de kommunala bostäderna, och det har man också genomfört nu. Det är ett exempel på hur man genom okonventionellt samarbete hittar nya möjligheter.

NYA JOBB

Projektet har bidragit till att öka etableringen av nya företag och inflyttningen av nya familjer. 50 nya arbetstillfällen har skapats under projektiden och långt över 100 arbetstillfällen har bevarats tack vare projektet.

FOTO: MARIA MARTINSSON

Fler omlokaliserade myndigheter samlas på arméns gamla område i Östersund, numera Campus och Fyrvalla. Förutom Nutek så kommer Glesbygdsvirket även närmare Försäkringskassan, Statens folkhälsoinstitut och Institutet för tillväxtpolitiska studier.

Glesbygdsvirkets nya besöksadress blir Fyrvallavägen 1 i Östersund.

Parabol rekommenderas för digitalteve i glesbygd

Analog teve är snart ett minne blott. Men det är inte självklart att en markdigitalbox är det som behövs för att få bild i rutan. I vissa delar av landet är det till och med ett misstag att skaffa en.

Anders Bjers, informatör på Digitaltevekommissionen berättar:

– Bor man utanför SVT:s och TV4:s räckvidd och har svårt att ta emot tevesignal i marknätet rekommenderar vi att man skaffar parabol, i stället för en markdigitalbox för mottagning med vanlig antenn. Genom att lägga en depositionsavgift hos Viasat eller Canal Digital får man ett kort som ger tillgång till de tevekanaler som ingår i teveavgiften utan att behöva teckna abonnemang.

För mer information, kontakta respektive leverantör. För att ta reda på vad som gäller där du bor, kontakta Digitaltevekommissionen (www.digitalovergangen.se).

Stordrift löser inte allt för kommunerna

I vilken utsträckning samordnas den kommunala verksamheten för att behålla och åstadkomma service i gles- och landsbygder? Det är huvudfrågan som besvaras i en rapport som Glesbygdsvirket presenterade i maj.

Inom de tekniska verksamheterna samverkar kommunerna med varandra i hög grad men inom välfärdsområdet, dvs. skola, äldre- och barnomsorg samverkar kommunerna inte i samma utsträckning. Problemet för samtliga 22 kommuner i den intervjuundersökning som gjorts är att de är stora till ytan samt har långa avstånd mellan invånarna.

– För att kunna ge denna typ av service krävs en direktkontakt mellan vårdgivare och vårdtagare. Avstånden gör då att stordriftsfördelarna äts upp av alla de mil som personalen måste färdas för att under en arbetsdag utföra sina arbetsuppgifter, säger utredare Carolina Schönbeck.

En slutsats som Glesbygdsvirket drar är att lösningen på serviceförsörjningen i gles- och landsbygder ligger i flexibla former där många aktörer kan, och bör, vara inblandade snarare än enbart ökad samordning och samverkan inom och mellan kommuner.

Rapporten finns att beställa eller ladda ner på www.glesbygdsvirket.se.

Glesbygdsverket mot nya tider

NÄR DETTA SKRIVS går Glesbygdsverket mot nya tider. I början av oktober flyttar vi ihop med Nutek i Östersund under den gemensamma adressen Fyrvallavägen 1.

Den 9 november invigs våra nya lokaler officiellt. Med Nutek delar vi administration i form av reception, telefonväxel, tryckeri, IT och vaktmästeri. Vi får också nära till fortsatt samarbete på utrednings-sidan.

Gles- och landsbygdens frågor är fortsatt högaktuella. En alltmer globaliserad ekonomi medför ökade påfrestningar – inte minst i gles- och landsbygder – och efterfrågan ökar på kunskaper kring utvecklingen både från politik och förvaltning. Det gäller både fakta- och metodfrågor.

SAMVERKAN

Behovet av samverkan över sektorsgränser blir allt tydligare. Det är lätt att säga samverkan men svårare att få till det i praktiken. Som sektorsövergripande myndighet försöker vi efter bästa förmåga hålla kanalerna öppna mot omvärlden.

Just nu planerar vi, tillsammans med ITPS och Nutek, för den stora konferensen Regionernas tillstånd

som i år hålls 29-30 november i Malmö. Där presenterar vi Årsbok 2006 som handlar om tillståndet i lands- och glesbygder när det gäller befolkning, tillgänglighet, service, arbetsmarknad, utbildning och kommunikationer.

NYTT LANDSBYGDSPROGRAM

Samtidigt samarbetar vi med Jordbruksverket kring det nya landsbygdsprogram som ska sjösättas och där bland annat leadermetoden blir möjlig att använda över hela landet.

Jordbruksverket, Glesbygdsverket och Leadernätverket kommer under hösten att genomföra en turné landet runt för att informera om hur man organiserar lokala aktionsgrupper i samverkan mellan offentlig, privat och ideell sektor.

Glesbygdsverkets arbete spänner inte bara över olika sektorer utan också över alla nivåer från det lokala till det internationella.

När det gäller internationellt arbete kan jag berätta att Glesbygdsverkets utredare Wolfgang Pichler nyligen utsetts till expert i OECD:s arbetsgrupp för utveckling i landsbygdsområden!

Lokal ekonomi diskuteras i Växjö

26-27 oktober arrangeras Lokalekonomidagarna vid Växjö universitet. Glesbygdsverket medverkar med en presentation av rapporten om småföretagandets villkor i gles- och landsbygder (se sidan 1).

Huvudrubriken för årets Lokalekonomidagar är *Hur kan hållbara lokala ekonomier studeras?* Mer om dagarna finns på www.vxu.se.

Regionernas tillstånd i Malmö

Konferensen om regional utveckling och tillväxt – Regionernas tillstånd – genomförs i år i Malmö 29-30 november.

Konferensen arrangeras av ITPS, Glesbygdsverket och Nutek. På dagordningen finns bland annat hur förslagen till ny regionindelning påverkar gles- och landsbygder.

Glesbygdsverkets Årsbok 2006 kommer att presenteras vid konferensen. Mer information finns på www.itps.se.

Rättvisemärkt kaffe i fikarummet

Numera serveras rättvisemärkt kaffe i Glesbygdsverket fikarum!

Rättvisemärkt är en etisk och social märkning med fokus på mänskliga rättigheter. Organisationen bakom märkningen ser bland annat till att arbetare och odlare får skäligt betalt för det arbete de utför, att barnarbete motverkas, att rätten att organisera sig främjas och att ekologiskt odlande uppmuntras.

(Källa: www.rattvisemarkt.se).

Dessutom: i Glesbygdsverkets fruktkorg hittar man i första hand KRAV-märkta bananer.